

spoštovali zato, ker je on sam vsacega ljubil in mu rad postregel ali pomagal, kaj in kako je mogel.

Zborovanje „cerkvene družbe“ v Vitanju.

Leta 1889. se je ustanovila v Vitanju »cerkvena družba« z namenom, zbirati denarje, da se popravi župna cerkev. Ni ravno veliko, kar se je nabralo do zdaj; pa nekaj je vendar-le. Vse imetje je znašalo koncem 1893 leta 2190 gl. 56 kr. Dne 16. septembra se je obhajal popoldne ob treh na Kurnikovem vrtu občni zbor te družbe ter so se vsodbujali prijatelji »cerkvene družbe«, naj vlagajo po svojih močeh, da se prepotrebno delo more prej ko prej začeti. Nekateri obetajo svoje doneske vložiti takrat, kedar se bo delo začelo. Predsednik jim je pa svetoval, naj rajši dajo, kolikor mislijo, precej zdaj, kajti ne vedo, bodo-li še živeli tako dolgo, ko se začne popravilo. Utegnejo po tem takem zgubiti zasluženje dobrega dela.

Drugi obetajo, da bodo v svoji oporoki se spomnili »cerkvene družbe«. Ta misel je hvalevredna. Pa kdo ve, ali bo smrt hotela čakati tako dolgo, da bodo napravili testament. Govorniku so znani slučajji, da so nekateri dobri ljudje ravno tako govorili; pa ker oporoke ali testamenta niso napravili ob pravem času, jih je smrt prehitela, in za dobre namene se ni niti jeden krajcar porabil, temveč so njihovo premoženje zaužili tisti, katerim niso hoteli ničesar zapustiti. Pa če tudi napraviš testament, vendar ne veš, bode-li tudi obveljal pred gosposko. Znani so govorniku slučajji, da se je testament pri zapuščinski obravnavi ovrigel in na dobre namene se ni štelo ničesar, kakor so ranjki želeli. Znan je govorniku slučaj, ko je blaga žena odločila za neko cerkev veliko svoto denarja; toda nastopile so razmere, da je morala cerkev tožiti. Nasledek vséga pa je bil, da je cerkev plačala stroškov nad 24 gl., dobila pa ni za ranjko niti vinarja ne. Najboljše torej storiš, če kar zdaj daš, ne pa še le po smrti.

Pomisli ti je tudi, da darovani denar se nalaga na obresti. Tako so znašale same obresti od denarjev cerkvene družbe lanskega leta 86 gl. 44 kr. Kdor zdaj manjšo svoto dá, dá več, kakor če bi pozneje kedaj daroval večji znesek.

Slednjič je treba pomisliti, da gosposka niti dovoljenja ne bo dala za popravilo, dokler ne dokažemo, da že imamo potrebno svoto denarja. Na nekaterih krajih so se zanašali na lepe obljube, začeli zidati, pa so morali zopet prenehati v svojo sramoto in škodo. Vsakdo stori torej najboljšo, če precej zdaj dá, kar mu pripušča njegove moči. Saj če bo mogel, zamore pozneje tudi še darovati, kedar se delo začne, in če želi, lahko vsled svoje oporoke tudi še kaj zapusti v ta prepotrebni namen.

Res potrebno bi bilo, da se dostojno popravi Vitanjska župna cerkev. To so spoznali že pred dolgim časom naši predniki. Stari škofijski ukazi velevajo Vitanjskim župnikom, naj storijo potrebno za povečanje farne cerkve. Ptujci, ki hodijo semkaj, se spodtikajo nad tem, da je župna cerkev nekako zapuščena. Res, cerkev Matere božje na Hribreu je lepa in čedno opravljena. Pa Marijina cerkev je vendar-le podružnica; prva skrb pa nam bodi za našo materino cerkev sv. Petra in Pavla!

Na to se je spominjal predsednik vrlega moža, Jakoba Založnik, p. d. Volave, ki je bil vsa leta sem odbornik naše cerkvene družbe, katerega nam je pa smrt pobrala 22. julija tega leta. Ostal nam bo v blagem spominu. Namesto njega nasvetuje izvoliti v odbor Jurija Jeseničnik, p. d. Uranjek, ki opravlja službo načelnika Vitanjskemu cerkvenemu skladnemu odboru. Zborovalci so temu pritrdili.

Kmalu po obnem zboru prinese neki mož, ki je bil navzoč pri zborovanju, 80 gold. predsedniku »cerkvene družbe« s pristavkom: »Zdaj pa spoznam, da je boljše precej dati, kakor pa čakati na smrt«. Naj bi tega blagega dobrotnika, ki noče biti imenovan, še mnogi drugi posnemali!

Gospodarske stvari.

O pretakanju vina.

Spisal Anton Kosi, učitelj in posestnik v Središču. *)

Če hočeš dobro vino piti,
Večkrat ga moreš pretočiti,
O pravem času in pravilno,
Da imenitno bo in silno.

Pretakanje vina ima namen, pospešiti v njem zoritev. Ta zoritev pa meri na to, da dobi vino svojo stanovitnost, dobroto in popolnost, da ostane potem več let zdravo, čisto, prijetnega okusa in lepe barve. Nemeec imenuje vino s takimi svojstvi »fertig geschulter Wein«, po našem »izšolano« vino.

Ko smo govorili o sestavnih delih vina, omenili smo, da sestoji ta tekočina med drugim iz vode, alkohola, kislin, beljakovin. Alkohol je isti sestavni del, ki vino vzdržuje in ga varuje pokvarjenja; več ko ima kako vino v sebi alkohola, bolj stanovitno je. Beljakovine pa imajo baš nasprotna svojstva, one vino kaj rade ugonobijo in sicer zato, ker imajo baš svoje posebno, takoimenovano amonijokalično kipenje ali vrenje. Kakor so beljakovine pri vrenju mošta kvasnim glivicam za živež potrebne, tako nepotrebne so v vinu.

Glavna naloga umnega kletarstva je torej vsled tega ta, da se nepotrebne beljakovine spravijo iz vina prej ko mogoče in bolj popolno ko le mogoče.

To se pa zgodi ravno s pretakanjem. Pri pretakanju pride vino in z njim tudi beljakovine v obilno dotiko z zrakom in z njegovim glavnim sestavnim delom »kisikom« **) Kisik se z beljakovinami združi in vsled tega se iste strdijo in padajo kot droži na dno soda. Od tod se potem pri sledečem pretakanju lahko odstranijo; vino postane po takem ravnanju stanovitneje. Tudi duh in okus vina postane po pretakanju boljši, vino dobiva polagoma svoj zlahtni bokét, skratka, s pametnim, pravilnim pretakanjem povzdigne se mlado vino sčasoma do tiste stopinje zlahtnosti, da postane

močno, sladko,
prelepo rumeno,
kot čisto zlato,

kakor zahteva to tudi naša narodna pesem.

Res je sicer, da je vino po vsakem pretakanju nekoliko časa na duhu in okusu, zlasti pa na lepoti slabše, nego je bilo pred pretakanjem, toda to ne traja dolgo; že čez nekoliko tednov postane pretočeno vino v vsakem oziru boljše in lepše, nego je bilo poprej.

Iz tega, kar smo do sedaj povedali, je jasno, da se morajo v prvi vrsti le mlada ali nova, torej ne-

*) Pričujoči spis je odlomek iz obširnega, poljudno pisanega rokopisa, ki vsega poglobitve nauke umnega kletarstva in bode o svojem času — morda še v tem letu — v posebni knjigi pod naslovom »Slovenski kletár« zagledal beli dan.

**) Kakor znano, je zrak zmes ali mešanica treh plinov, namreč dušica ali dušika, kislica ali kisika in ogljikove kisline. Dušik je plin brez barve, vonja in okusa, sam ne gori, pa tudi vsaka goreča tvarina ugasne v njem; živeča bitja se v njem zadušé.

Kisik je za dihanje in gorenje neobhodno potreben; brez njega ni živalskega življenja.

Ogljikova kislina je brezbarven plin, nekoliko kislega okusa. V njem ugasnejo goreče reči; živali se zadušé. Ogljikova kislina se nareja pri dihanju, gorenju in vrveži ali vrenju. O tem plinu smo govorili obširno v poglavju o vrenju.

zrela vina pretakati, in sicer toliko časa, da dobijo ista vse one lastnosti, koje smo našli v začetku tega-le sestavka. Ko pa je enkrat vino zrelo, potem je pretakanje z dotiko zraka celo kvarno in naj se po mo-gočnosti opusti. (Dalje prih.)

Sadna razstava v Framu.

Framsko kmetijsko društvo napravi s sadjarskim društvom za Mariborsko okolico v Framu od 29. sept. do 1. oktobra t. l. sadno razstavo. Namen te razstave je v 1. vrsti posestnike z raznimi sadnimi vrstami se-znaniti in jih k sadjarstvu vspodbujati; dalje pa tudi želimo svetu krasno sadje pokazati, katero na podnožju Pohorja raste, ter kupce za tako lepo blago privabiti. Razstavljalci lepega sadja se bodejo odlikovali s srebr-brnimi in bronastimi svetinjami, pohvalnimi listi (di-plomi), pa tudi premije v denarju dobivali; v to svrhu je Franska posojilnica dovolila 25 kron.

Vspored razstave je sledeč: v soboto ob 1/2 4. uri popoldne slovesno otvorjenje razstave; pri tej priliki bode vinorejski učitelj gosp. Stiegler govoril o priporoč-ljivih sadnih vrstah, v nedeljo ob 11. uri pa znani strokovnjak g. prof. Koprivnik slovensko o sadjereji; v ponedeljek pa se bodo ob 4. uri premije delile, raz-stavljeno sadje prodalo in potem razstava zaključila. V soboto in v nedeljo bode Mariborska godba svirala. Slavno občinstvo se opozori, da bodejo na Rački po-staji vozovi pripravljani.

Pri Ljutomerski konjski dirki, ki se je vršila 23. t. m. so dobili darila sledeči: Pri vožnji s prvenci, daljava 2000 metrov: I. državno darilo, 60 kron, Jož. Mursa iz Krapja s 3letno žrebico, vozil 4 min. 17 sek. II. drž. darilo, 40 kron, Fr. Kranje iz Obriza s 3letnim žrebcom, vozil 4 min. 18 sek. III. drž. darilo, 30 kron, Al. Rajh iz Ljutomera s 3letno žrebico, vozil 4 minote 40 sek. IV. okrajno darilo, 20 kron, Alojzij Ferenc iz Starevesi s 3letno žrebico, vozil 4 min. 50 sek.

Pri vožnji s kobilami plemenjačami, daljava 2000 metrov: I. drž. darilo, 110 kron, Jož. Vaupotič iz Lo-kavec z 9letno kobilo, vozil 3 min. 59 sek. II. državno darilo, 70 kron, Ant. Beran iz Šalinec s 4letno kobilo, 4 min. 2 sek. III. drž. darilo, 50 kron, Jak. Misleta iz Hrastja s 3letno kobilo, vozil 4 min. 12 sek. IV. drž. darilo, 40 kron, Jak. Klemenčič iz Središča s 4letno kobilo, vozil 4 min. 20 sek. V. okrajno darilo, 30 kron, Al. Razlag iz Sitarovec s 4letno kobilo, vozil 4 min. 24 s.

Sejmovi. Dne 29. septembra na Vranskem, v Vr-žeju, Poličanah (svinjski sejem), pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, na Pilstanju in v Marenbergu. Dne 1. oktobra v Konjicah, pri Sv. Jakobu v Dolu, v Arnovžu in Mariboru (tudi konjski sejem). Dne 2. oktobra v Rad-goni. Dne 3. oktobra na Ptujju in v Imenem (svinjski sejem). Dne 4. oktobra v Žalcu, Jurkloštru, pri Sv. Le-nartu v Slov. goricah, na Bregu pri Ptujju (svinjski se-jem) in v Artičah. Dne 5. oktobra na Spodnji Polskavi (svinjski sejem).

Dopisi.

Iz Vitanja. (Bralno društvo — tombola.) Po zborovanju cerkvene družbe zborovalo je naše »bralno društvo«. To društvo smo ustanovili l. 1891. Predsed-nik je razložil namen bralnega društva ter vabil, naj mu v svoj lastni dobiček Vitanjčani pristopijo, ki tega do zdaj še niso storili. Društvo ima mnogo dobrih kr-ščanskih knjig in časnikov, včasih se oskrbijo podučni

govori o živinoreji, o sadjereji itd. G. medicinec Fr. Jankovič poudarja veliko važnost bralnega društva za Vitanjsko župnijo: priporoča, naj kmetje pridno prebi-rajajo liste, pisane v krščanskem duhu, potem je svaril pred čitanjem časopisov, ki so pisani sicer v sloven-skem jeziku, pa v nam sovražnem duhu. Pred nekate-rimi dnevi se je mnogo odtisov »Štajerskega kmeta« razposlalo po Vitanjski župniji; proč z njim! Silno ne-varen je Slovencem tudi »Delavec«, ki izbaja v Ljub-ljani in naravnost taji Boga. Takih listov naj se ljud-stvo varuje, pridno pa naj čita časnike, kakor se na-hajajo v našem »bralnem društvu«. — Za prihodnjo 3letno dobo so bili izvoljeni zopet vsi prejšnji gg. od-borniki: J. Zičkar, M. Škorjanc, Fr. Jankovič, J. Grile, A. Poklič, M. Krančan (Hrastnik), Iv. Verčnik in V. Petre. Sledilo je petje. Pohvalno moram omeniti, da so naši pevci in pekinje rešile prav dobro svojo nalogo. — Slednjic se je igrala tombola. Čisti dobiček je bil odločen za hrano ubogim šolskim otrokom ob zimskem času. Imeli smo jako lepe dobitke, katere so darovali prijatelji mladine in sicer, kar moram pohvalno ome-njati: Slovenci in tudi mnogoteri Nemci iz trga in Vi-tanjske vasi. Nad 40 gld. se je skupilo za ubožne šols-ke otroke. Ne smem še pozabiti, da je na Kurnikovem vrtu, kjer se je vršila veselica, bila postavljena lepa okinčana in z zastavami, zelenjem in venci nakičena uta. Vreme je bilo kaj prijetno, postrežba prav dobra. Kurnikova gostilna je vredna vsega priporočila. Mnogo zborovalcev se je razveseljevalo še pozno v noč, bodisi v gostilni sobani, bodisi na kegljišču. Imeli smo prijetno veselico ter želimo, da bi njej kmalu zopet druga sledila.

Iz Ptujja. (»Dijaška kuhinja«.) Dne 1. okto-bra t. l. odpre se za tekoče šolsko leto dijaška kuhinja v Ptujju, kjer se bo, kakor do zdaj, dohodkom primerno število pridnih in vrednih dijakov z opoldansko hrano podpiralo. Prijatelji mladine, ki so ta blagotvorni zavod že do zdaj podpirali, kakor tisti, ki se tega niso storili, če bi tudi zamogli, se uljudno prosijo, naj izročajo svoje blage doneske društvenemu blagajniku, gospodu Ferd. Majcen-u, veroučitelju na nižji deželni gimnaziji v Ptujju. Odbor.

Iz Majšberga. (Proč s telovadbo!) V štev. 36. »Slov. Gospodarja« bilo je čitati: »Stariše naj za-nima to, kar se otrok v šoli uči«. To je res in dobro ter starišev sv. dolžnost in to dolžnost bi tudi pisec teh vrstic rad spolnjeval. Pa kaj si hočemo, ker se pa otrok v šoli nepotrebnih rečij uči, katere so mu kakor tretje oko v glavi; in to je v prvi vrsti telovadba. Čemu je telovadba pri kmetskih otrokih? Večidel zato, da si več obleke raztrgajo in precej časa zamudijo za bolj potrebne predmete. Telovadba, pravijo, je za to, da so otroci bolj zdravi, krepkejši in lepše rasti, ter da če se v šoli privadijo telovadbi, bode jih pri vojakihi ložje stalo. Prvo je resnica, ali drugo ne, in prvo tudi samo za otroke, kateri se malokdaj pod milim nebom gibljejo, in tacih je največ po mestih. Tudi ni res, da bi se ta telovadba pozneje pri vojakihi potrebovala. Tudi jaz sem moral telovaditi v šoli, ali ko sem bil k vojakom po-klican, izpoznal sem, da je bilo v šoli vse naopak. Za to pravim, in več stotin starišev sem že slišal, telovadba je za kmetske otroke nepotrebna. Naj se name-sto nje bolj potrebne reči učijo, kakor n. pr. računstvo in pisanje! Prosimo gg. poslance, predložite to stvar viš-jim šolskim oblastvom! Zd. S.

Od Sv. Lovrenca v Puščavi. (Napisi.) Gosp. urednik! Le redko kedaj se v »Slov. Gosp.« čita kakšna vrstica iz naših krajev. Uzrok temu je pač najbolj občna zaspanost tukajšnjih Slovencev in nemčursko mišljenje večine merodajnih prebivalcev, ki se v najnovejšem času prav očitvidno javlja v čisto nemških napisih naših